

Vladimir Medved

UVODNA RIJEČ PRILIKOM PREDSTAVLJANJA PRIJEVODA KNJIGE “OPĆA TEORIJA SUSTAVA” Ludwiga von Bertalanffyja

Zadovoljstvo mi je izreći nekoliko uvodnih napomena povodom prikaza prijevoda knjige “Opća teorija sustava” Ludwiga von Bertalanffyja, a koji su sačinili profesori Zvonko Benčić i Franjo Jović. Radi se o prvom prijevodu na naš jezik ovog kapitalnog djela objavljenog 1968. godine, a nastalog kao sinteza autorovih članaka tijekom dužeg vremenskog perioda od približno tri desetljeća. Zadnjih sam godina osobno svjedočio naporu i ustrajnosti spomenute dvojice autora prijevoda na naš jezik ovog znanstvenog klasika. Ovom ću se prilikom kratko osvrnuti na dotičnu tematiku i njen odraz u našoj sredini. Moj će osvrt biti retrospektivan i u znatnoj mjeri subjektivan.

Teorija sustava i kibernetika pojmovi su koji datiraju od polovice prošloga stoljeća. U našoj sredini sjećam se knjige “**Stroj, čovjek, društvo (kibernetika)**” Jurja Bobera, u izdanju Naprijed, Zagreb, 1970., prevedene na naš jezik, a koja na popularan način pojašnjava osnove kibernetike, nauke o upravljanju sustavima. Sjećam se i knjige/zbornika “**Izazov kibernetici**” iz 1971. godine, međunarodne grupe autora, prevedene na naš jezik, s uvodnim poglavljem “**Kibernetičko gledište**” autora Jurja Božičevića. Neke od tema bile su, primjerice: *Umjetna inteligencija, mit ili stvarnost; Projekt umjetnog čovjeka; Kibernetička medicina; Kibernetička pedagogija* itd. Zainteresiran za takvu interdisciplinarnu tematiku, za vrijeme studija elektrotehnike izrađivao sam studentske radove iz područja biokibernetike. Moj tadašnji mentor, Mr. Marijan Kunštić, čovjek širokih pogleda, prvi put mi je ukazao na djelatnost profesora Vodovnika i njegove grupe u Ljubljani, prepoznate u svijetu, u području bio- i neurokibernetike. Iz tog vremena pamtim također i ideju, nerealiziranu, profesora Koste Momirovića na tragu mojih interesa, o formiranju predmeta “**Biokibernetika neurofiziologija**” na Fakultetu za fizičku kulturu (danas Kineziološki fakultet) koji bi, gledajući retrospektivno, jer predavao sam tamo “**Biomehaniku**”, bio pun pogodak

Kasnije sam, kroz dva boravka u Bostonu u razmaku od jednog desetljeća, imao priliku na neki način “uroniti” u svijet kibernetike i znanosti o sustavima; svijet Norberta Wienera (*kibernetika*), Stevena Grossberga (*neuralne mreže, konekcionizam, adaptivni sustavi*), Marka Raiberta (*lokomocijska robotika* – usput rečeno, danas imamo Raibertove lokomocijske robote u centru CRTA na FSBU), Nicolasa Negropontea (MIT Media Lab), da ne spominjem Thomasa McMahona, jednog od glavnih protagonista primjene sustavske analize u području fiziologije, a na tragu autora poput Milsuma i Millhorna. Kao što je poznato, to je vremensko razdoblje općenito karakterizirano konstrukcijom i uvođenjem digitalnih računala, “prelaskom” iz analognog u digitalni svijet, sa svim mogućnostima koje je to donijelo u području komunikacija i informatike. (Knjižica Nicolasa Negropontea: “**Being digital**” iz 1995 prikladno elaborira društvene aspekte takve “digitalizacije”.)

U Zagrebu imao sam sreću biti okružen stručnjacima i prijateljima koji promiču sustavski i kibernetički pristup, poput Zvonimira Radića (iz RIZova Instituta), Jurja Božičevića, Stanka Tonkovića – mog mentora, Velimira Išguma (iz KBCa Rebro), Nedjeljka Perića, Krešimira Čosića, Hrvoja Golda, a na što se je prirodno nadovezala i suradnja s brojnim kolegama u

području kineziološke biomehanike. U Odjelu sustava i kibernetike Akademije tehničkih znanosti Hrvatske okupljeni su stručnjaci od kojih svaki (neki tangencijalno poput mene, neki suštinski) gaji sličan odnos prema području sustava i kibernetike.

Stoga neću pretjerati ako ustvrdim da je djelo **“Opća teorija sustava”** čiji prijevod na hrvatski jezik danas predstavljamo, jedno od temeljnih, ili možda je bolje reći krovnih u takvom načinu razmišljanja. Dok se u mojem slučaju radilo o primjeni sustavskog i kibernetičkog pristupa na biološki sustav, konkretno neuro-muskularno-skeletni sustav čovjeka, opća teorija sustava kao što je poznato ima mnogo širi i sveobuhvatni doseg uključivo tehničke, biološke i društvene aspekte. Nedvojbeno je da prijevod tog djela na naš jezik predstavlja znanstvenometodološki i kulturni doprinos našoj sredini, naravno respektirajući vremenski odmak od datuma prvog izdanja knjige, što isti (prijevod) čini u jednu ruku i povijesnim uratkom. Osim stručnom auditoriju knjiga će, vjerujem, biti interesantna i čitatelju iz opće populacije.

U zaključku, a naglašavajući općenitu važnost kvalitetnog prevođenja stručnih tekstova, navodim riječi komentara profesora Benčića izrečene jednom prilikom: “Ah, bilo bi mi toliko lakše prevoditi to djelo s njemačkog, nego s engleskog jezika....”, koje potvrđuju njegovu jezičnu erudiciju i pedantnost pri toj zadaći.